

Meditatie 7 februari 2016

Ds. M.J. van der Wal

Schriftlezing 2: Lucas 4, 21-30

“Wir schaffen das”

In de nazomer van 2015 klonken deze woorden voor het eerst. Uitgesproken door de Duitse regeringsleider Angela Merkel.

“Wir schaffen das”.

Het lukt ons wel. Het lukt ons wel, om vluchtelingen hier op te vangen en een toekomst te geven. Een gul gebaar, gastvrij en genereus. Het maakte indruk. Maar nu, ruim een half jaar later, worden deze woorden betwijfeld en de kritiek begint aan te zwellen.

De woorden die nu klinken zijn: ‘Het lukt ons *niet* om de enorme aantallen vluchtelingen op te vangen.’

En na Keulen klinkt: ‘Het lukt ons *niet* om de verschillende culturen in harmonie naast elkaar te laten leven.’

Een stemming die in korte tijd is omgeslagen en een hele andere richting lijkt op te gaan.

Het wordt ongemakkelijk. Ook voor ons, als gelovigen.

Moet je je geloof volgen, gehoor geven aan de bijbelse oproep en klaar te staan voor de vreemdeling?

Of moet je je verstand volgen: praktisch gezien kunnen we zo’n enorme grote groep mensen toch geen toekomst geven.

Het is ongemakkelijk.

Iedereen heeft er een mening over.

En die meningen kunnen hoog oplopen. Het raakt ons zo van binnen, dat het krachten oproept. Krachten, die gevoed worden door emoties. Mensen gaan schelden, schreeuwen en worden agressief.

Waarom?

Hoe kan het dat een stemming zo ineens en zo radicaal kan omslaan?

Wat gebeurde er bij de mensen die naar Jezus luisterden in de synagoge?

Een groep gelovige mensen bij elkaar. Een gemeente, misschien wel zoals wij hier ook bij elkaar zijn. Aan de ene kant zijn wij gelijkgestemde mensen.

We zijn met elkaar verbonden omdat we in God geloven. We komen allemaal hier vlak uit de buurt, we kennen elkaar persoonlijk, of van gezicht, we groeten elkaar vriendelijk als we op onze plaats gaan zitten, drinken een kopje koffie, praten wat en gaan weer naar huis. Zo op het oog een gemoedelijke groep mensen bij elkaar.

Natuurlijk weten we ook dat we niet *alleen* gelijkgestemd zijn, maar dat er wel degelijk verschillen zijn. De een heeft het financieel beter dan de ander, de een doet meer voor de gemeenschap dan de ander. En we weten ook, dat we binnen deze groep voorkeuren hebben. Als we ’s morgens binnenkomen

kiezen we vaak uit waar we willen zitten en waar (en bij wie) we ook *niet* willen zitten.

Ik vermoed dat dit bij de gemeenschap in Nazareth, in de stad waar Jezus was opgegroeid, net zo was. Een 'gewone' geloofsgemeenschap. Een groep mensen, die er misschien wel naar uit hadden gekeken dat er een bekende zou voorgaan in de dienst. Iemand uit hun woonplaats. Misschien zat er wel familie van Jezus tussen. Misschien was Maria er wel bij. Ze luisteren als Hij voorleest. De boekrol van het boek Jesaja is uitgerold. Jezus leest voor:

«God heeft mij uitgekozen. Daarom is zijn Geest bij mij. God heeft mij gestuurd om aan arme mensen het goede nieuws te vertellen. En om tegen gevangenen te zeggen dat ze weer vrij zijn. Om blinden te vertellen dat ze weer zullen zien. En om mensen die het moeilijk hebben, te helpen. Ik maak bekend: Er begint een nieuwe tijd.»¹

Hij rolde de boekrol op, gaf hem terug aan de dienaar en ging zitten. Iedereen in de synagoge keek naar hem.

En Hij zei:

'Wat ik jullie net voorgelezen heb, is vandaag werkelijkheid geworden'.²

De mensen horen het aan en zijn verrast, ze zijn onder de indruk. Wat een genadevolle woorden. Het zijn woorden, waarin God zich toekeert naar de mensen. Zijn betrokkenheid laat zien. Hij is hier, te midden van hun gemeenschap.

Wat een prachtige woorden. En er zijn mensen die zeggen: 'Dat is toch de zoon van Jozef?'

Maar dan wordt het ongemakkelijk. Want Jezus begint aan hun gevoel voor gemeenschap te tornen. Jezus begint te verwoorden wat er in de gemeenschap, zoals zij daar bij elkaar zijn, gedacht wordt. Hij weet hoe er over Hem gesproken wordt.

Jezus weet dat ze verwachten, dat Hij hetzelfde zal doen als wat hij weken ervoor in Kafarnäüm heeft gedaan, namelijk wonderen verrichten.

Natuurlijk verwachten mensen dat Hij hetzelfde zal doen.. Hij hoort bij hen.

Juist bij hen. Hij is hier opgegroeid. Hij is het hen bijna verplicht.

En bovendien, las hij toch net uit Jesaja dat Hij door God is uitgekozen om te redden.

Dan heeft zijn eigen gemeenschap daar zeker recht op.

Maar dan gebeurt het.

Jezus vertelt twee verhalen, en de mensen voelen zich beledigd.

Ernstig beledigd.

Ze voelen zich tot op het bot afgewezen.

Vanwege twee verhalen die Jezus vertelt.

¹ De Bijbel in Gewone Taal, 2015.

² De Bijbel in Gewone Taal, 2015.

Verhalen, die eigenlijk niets anders vertellen dan dat Gods gevoel voor gemeenschap groter is, dan hun groep.

God houdt het niet bij een vaste groep van gelovige mensen.

Jezus legt dat uit aan de hand van twee voorbeelden.

In de tijd van de profeet Elia waren er veel weduwen in Israël. Het had drieënhalf jaar niet geregend en er was een hongersnood in het hele land.

Toch ging Elia niet naar een weduwe in Israël. In plaats daarvan stuurde God hem naar een weduwe buiten Israël, in Sarepta, een dorp bij de stad Sidon.

Het andere verhaal gaat over de profeet Elisa. Toen Elisa profeet was, waren er in Israël veel mensen met een huidziekte. Toch maakte Elisa hen niet beter, maar Naäman uit Syrië maakte hij wel beter. Een officier uit het leger van Israëls vijand nota bene.

Kunnen wij ons voorstellen dat God zich ontfermt over strijders van IS?

Kunnen wij ons voorstellen dat God hier vanmorgen over de Oude Utrechtseweg loopt, even stil staat, naar de Paaskerk kijkt en weer verder loopt. Op weg naar het dichtstbijzijnde AZC, het detentiecentrum in Zeist voor uitgeprocedeerde asielzoekers.

De twee verhalen die Jezus in de synagoge vertelt waren eigenlijk niets nieuws. Ze staan in, in 1 en 2 Koningen.

Maar Hij laat hen door die verhalen zien, hoe zij als gemeenschap functioneren.

En op het moment dat Jezus hen aanspreekt op hun speciale status als geloofsgemeenschap verandert de sfeer. Jezus is niet meer de favoriete zoon van Jozef, maar Hij wordt een afgekeurde buitenstaander. Hij heeft hen zo erg beledigd, dat zij Hem wel kunnen wurgen. Dat ze Hem dood willen.

Dat gebeurt er dus als ons, als mens, verteld wordt dat onze vijanden ook door God geliefd zijn.

Het kan dus gebeuren dat we woedend worden, als iemand ons vertelt dat God ook houdt van degene die naast ons zit, of naast ons woont. Iemand waarvan wij vinden dat hij lastig is, ons stoort of beledigt. Ook die mensen horen, net als wijzelf, bij God.

We proberen het wel, maar eigenlijk vinden we het lastig om te begrijpen dat God onze grenzen niet respecteert.

Eigenlijk willen we het liefst dat God precies in ons plaatje past.

Eigenlijk is het wel handig als God precies doet wat wij vragen, wat wij willen en wat ons goed uitkomt.

Dat God in een soort kooitje komt, binnen onze grenzen.

Maar dat doet God nu juist niet.

God breekt overal doorheen.

God laat zich niet tegenhouden door tralies, door muren, door de maakbaarheid van mensen of door grenzen.

God breekt overal doorheen en vraagt ons alleen of we hem willen volgen en of we anders uit de weg willen gaan.

We hebben er moeite mee, dat mensen, die we niet uit kunnen staan, net zoveel door God geliefd zijn als wijzelf.

Want God heeft een grenzeloze gevoel voor gemeenschap.

Wij niet.

Wij, als mens, zijn geneigd om groepjes te maken.

Je hoort erbij, of je hoort er niet bij. En niet eens altijd met vervelende bedoelingen. Want groepjes zijn ook handig, overzichtelijk en makkelijk voor de organisatie. We maken tegenwoordig ook overal WhatsApp groepjes van; voor de sport, voor ons werk, voor onze vrienden. Handig. Dan kun je snel met iedereen contact maken.

Totdat het fout gaat. Dan kun je iemand letterlijk verwijderen.

Met alle pijnlijk gevolgen van dien.

De kerk is niet immuun voor dit soort dingen. De neiging tot groepsvorming en uitsluiting is ook in de kerk aanwezig.

Maar *we weten* beter. We weten dat het anders kan en anders moet. We hebben de verhalen gehoord van Naäman de Syriër en de weduwe van Sarepta. We kennen de verhalen van Jezus en weten dat Hij vaak het gezelschap van armen, zondaars en vreemdelingen verkoos boven dat van gelovigen.

In de kerk durven we te geloven dat God een gemeenschap vormt, en niet wijzelf. En dat in die gemeenschap juist onze verschillen een enorme hoeveelheid aan kwaliteiten bevat. Kwaliteiten die ingezet kunnen worden om aan een leefbare wereld te werken.

Een leefbare wereld zoals God het bedoeld heeft.

Maar dat zien we niet altijd. En dan hebben we juist anderen nodig om dat te laten zien. Hoe ongemakkelijk dat soms ook is.

De uitdrukking: De waarheid doet zeer, bestaat niet voor niets.

We kunnen degene die ons de waarheid zegt, soms wel wat doen.

Tot dodens toe.

Jezus' eigen mensen probeerden Hem te vermoorden, meer dan eens.

En dan staat er: 'Hij liep midden tussen hen door en vertrok.'

Ik zie dan steeds woedende menigten voor gemeentehuizen en AZC. Zoveel woede, haat en agressie.

Zoiets moet het bij Jezus ook geweest zijn.

'Hij liep midden tussen hen door en vertrok.'

Hoe kon Jezus zomaar door die woedende menigte heen?

Ik weet het niet.

Maar zo werkt het kennelijk dus wel.

Als we niet luisteren,

als we er zo hard tegenin gaan,

ons mee laten slepen door onze woede,

dan probeert Jezus kennelijk niet om ons op andere gedachte te brengen.

Hij gaat er dan dwars doorheen

en gaat weg.

Amen.

